

Stimulans of obstakel voor het oplossen van bodemverontreinigingen op bedrijfsterreinen?

Subsidie- en financieringsmogelijkheden

Voor het gemiddelde bedrijf dat te maken krijgt met het uitvoeren van een bodemsanering is sprake van een bedrijfsvreemd probleem. Voor de aanpak van dit bedrijfsvreemde probleem wordt de ondernemer géén blauwdruk aangeboden, laat staan een totaaloplossing via één loket. Van de ondernemer wordt in feite verwacht dat hij zelf zijn weg zoekt in alle aspecten die een rol spelen bij het oplossen van zijn bodemprobleem. De verschillende subsidie- en financieringsmogelijkheden die momenteel beschikbaar zijn, vormen mede door deze omstandigheden nauwelijks een stimulans voor bedrijven om tot bodemsanering over te gaan.

Ad Bakermans



Drs. A.W.F.J. Bakermans,
onderdirecteur van Rabobank Nederland en treedt op als projectleider Bodemcentrum

ONBEKEND EN ONBEMIND

Voor het stimuleren van de uitvoering van bodemsaneringen van bedrijfsterreinen zijn meerdere subsidie- en financieringsregelingen ontwikkeld. We besteden hier aandacht aan de belangrijkste:

- De nieuwe Bedrijvenregeling, inclusief het Draagkrachtinstrument;
- het bodemsaneringsborgstellingskrediet;
- groenfinanciering voor bodemsanering;

BEDRIJVENREGELING

De nieuwe Bedrijvenregeling is begin 2006 in werking getreden. In het artikel van mw. drs. S. Strolenberg elders in dit nummer wordt hierop uitvoerig ingegaan. Een belangrijk verschil met de oude regeling is, dat bedrijven die te maken hebben met een ernstige, historische bodemverontreiniging in aanmerking komen voor subsidie indien de verontreiniging minimaal gedeeltelijk is ontstaan vóór 1 januari 1975. Hoe minder verontreiniging van vóór 1975, hoe lager het subsidiepercentage. Gevolg van deze verandering is, dat weliswaar een groter aantal bedrijven in aanmerking kan komen voor de Bedrijvenregeling, maar dat de gemiddelde subsidiepercentages daarbij zullen dalen. Tot eind 2005 zijn in drie jaren Bedrijvenregeling slechts 55 (!) subsidieaanvragen ingediend bij het bevoegd gezag. Onze verwachting is dat het aantal aanvragen door de wijzigingen in de nieuwe Bedrijvenregeling niet substantieel zal toenemen.

De nieuwe Bedrijvenregeling blijft voor bedrijven procedureel ingewikkeld en

slecht toegankelijk. Een lichtpunt is wel dat binnen de nieuwe Bedrijvenregeling collectieve saneringen mogelijk worden. De Bosatex-actie (Bodemsanering Textielreinigingsbedrijven) en Bodemcentrum gaan van deze mogelijkheid gebruik maken. Resultaat zal zijn dat de subsidieverlening voor de betrokken bedrijven onderdeel gaat uitmaken van de totaaloplossing die Bosatex en Bodemcentrum aan bedrijven gaan bieden. Het aantal bodemsaneringen waarbij gebruik gemaakt gaat worden van (de collectieve toegang tot) de Bedrijvenregeling, zal hierdoor naar verwachting fors kunnen toenemen.

Onderdeel van de nieuwe Bedrijvenregeling vormt het *Draagkrachtinstrument*. Doelstelling van het draagkrachtinstrument is om te voorkomen dat overigens gezonde bedrijven failliet gaan door de aan hen opgelegde verplichting tot het saneren van ernstige en spoedeisende verontreinigingssituaties op hun bedrijfsterrein. Het draagkrachtinstrument is eveneens een procedureel uiterst ingewikkelde, slecht toegankelijke en dure regeling. Onze verwachting is dat het draagkrachtinstrument in de praktijk niet of nauwelijks gebruikt gaat worden. Bodemcentrum gaat dit instrument in ieder geval niet in deze vorm toepassen.

BODEMSANERINGSBORGSTELLINGSKREDIET

Het uitvoeren van een bodemsanering is voor een bedrijf een investering waar geen rechtstreekse opbrengsten tegenover staan.

Bovendien zijn de totale kosten verbonden aan een bodemsanering vooraf veelal niet exact bekend. Dit leidt ertoe dat bodemsanering voor veel bedrijven moeilijk te financieren is. Teneinde dit financieringsprobleem op te lossen bestaat sinds 1994 als apart onderdeel van de regeling 'Besluit Borgstelling MKB kredieten' de mogelijkheid voor banken tot het verstrekken van bodemsaneringsborgstellingskredieten aan bedrijven die te maken hebben met een ernstige bodemverontreiniging.

Voorwaarden hierbij zijn dat er sprake is van een bedrijf met minder dan 100 werknemers, een financiering van maximaal € 1 miljoen en een maximale looptijd van 18 jaar met lineaire aflossing. Op het eerste oog werkbare voorwaarden. Toch zijn in de afgelopen jaren door de banken in totaal slechts 5 (!) bodemsaneringsborgstellingskredieten verstrekt. Belangrijke knelpunten in de huidige regeling zijn dat sprake is van 90% staatsgarantie in plaats van 100%, inclusief (achterstallige) rente en kosten. Daarnaast is sprake van een garantieprovisie van 3%, die de regeling onaantrekkelijk maakt voor bedrijven. Bodemcentrum heeft inmiddels inhoudelijk overeenstemming met het ministerie van VROM over aanpassing van deze belangrijke knelpunten in de borgstel-

lingsregeling. Oogmerk is dat in beginsel alle bedrijven die in de toekomst overgaan tot bodemsanering in aanmerking kunnen komen voor een aantrekkelijke financieringsmogelijkheid met volledige overheids-garantie. Hiermee kan een effectief en efficiënt stimuleringsinstrument ontstaan, dat bovendien in de plaats kan treden van het ingewikkelde draagkrachtinstrument.

GROENFINANCIERING

Sinds 1995 kunnen bodemsaneringen door bedrijven in aanmerking komen voor groenfinanciering. De maximale looptijd van een groenfinanciering is 10 jaar met lineaire aflossing. Tot op heden zijn voor maar liefst 2 (!) bodemsaneringsprojecten groenverklaringen afgegeven. Groenfinanciering voor bodemsaneringen is kennelijk een moeilijk toegankelijk en weinig aantrekkelijk instrument. Inmiddels heeft het ministerie van VROM het beleidsstandpunt ingenomen dat het niet mogelijk is om gelijktijdig gebruik te maken van volledige overheidsgarantie én groenfinanciering. Zoals hiervoor aangegeven gaat Bodemcentrum gebruik maken van de mogelijkheid tot het verkrijgen van volledige overheidsgarantie, waardoor automatisch wordt afgezien van de mogelijkheid tot groenfinanciering. Groenfinanciering is en blijft derhalve een

papieren regeling die in de praktijk niet of nauwelijks zal worden toegepast.

STIMULANS OF OBSTAKEL?

De feiten over de bestaande subsidie- en financieringsmogelijkheden zijn zonnklaar. Deze regelingen hebben tot op heden géén stimulerende werking gehad op het daadwerkelijk uitvoeren van bodemsaneringen door bedrijven. Eerder is het tegenovergestelde het geval. De onduidelijkheden in de regelingen, de ingewikkelde procedures en gewekte verwachtingen omtrent toekomstige verbeteringen hebben zeker bijgedragen tot het versterken van een afwachtende houding bij bedrijven. Toch zijn de beschikbare regelingen in de kern niet waardeloos.

Voorwaarde is echter dat de subsidie- en financieringsregelingen niet worden gezien als op zichzelf staande instrumenten. Ze worden beschouwd als essentiële onderdelen van een totaaloplossing, die bedrijven wordt aangeboden om het uitvoeren van een bodemsanering te stimuleren en in de praktijk uitvoerbaar te maken. Eenduidige communicatie en informatieverstrekking naar bedrijven en een consistente toepassing van de beschikbare subsidie- en financieringsmogelijkheden doen vervolgens de rest.